

Slutbetänkande av Parlamentariska landsbygdskommittén, SOU 2017:1 För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd

Näringsdepartementet (N2017/00222/HL)
103 33 Stockholm

Bakgrund

Utredningen presenterar en lång rad förslag som enligt deras mening ska gynna landsbygd. Flera förslag gynnar, andra är till skada för utveckling av landsbygd och regioner som präglas av avfolkning och svag ekonomi.

Sammanfattningsvis har förslagen en prägel av 'plåster på såren' utan att för den skull komma till rätta med grundläggande systemfel och utan konkreta långsiktiga förslag på förändringar. Stora förändringar krävs ifråga om:

- resursfördelning regionalt
- jordbruk, skogsbruk och övriga naturbruksnäringar
- naturresursförvaltning

Vi ser idag konsekvenserna av lagstiftning som genomfördes i systemskiftet de första åren av 1990 p.g.a. av anpassning till de då kommande Världshandelsorganisationen (WTO) och Europiska Unionen (EU) och konsekvenserna av anslutningen till unionen.

Resursfördelning

Statens möjligheter och begränsningar att reglera ekonomiska insatser till kommuner och regioner avgörs av EU:s regelverk.

Förslagen blir därför begränsade inom ramarna för EU:s regelverk. Detta bör framgå.

Den snedfördelning av resurser som svensk politik de senaste halvseklerna genomfört skattemässigt ifråga om fastigheter - och därigenom naturresurskällor t.ex. skog, vattenkraft, jordbruk, gruvor etc. - orsakar avfolkning, att välfärdssystemet som beskattas lokalt och regionalt inte klarar flera av sina basala uppgifter.

Förslag på åtgärd: Förändra lagstiftning ifråga om skatter och vinster på produktion, naturresurser, mark, fallrättigheter och fasta kapital till fördel för de regioner där resursen är geografiskt lokaliserad.

Jordbruk och övriga naturbruksnäringar inom EU:s Jordbrukspolitik (CAP)

Jordbruk styrs överstatligt av EU. Detta är en kraftig begränsning av statens förmåga att åstadkomma förändringar inom olika jordbrukssektorer och den återuppbyggnad av jordbrukssamhälle med service, hälsovård, avbyttjänst, infrastruktur, etc. Detta bör framgå.

Svenska jordbrukets asymmetriska förhållanden till det kontinentala jordbruket ifråga om brukande och distribution och handel gör en åternationalisering av näringen nödvändig för att ett förändringsarbete värd namnet ska vara möjligt. (Asymmetri gäller särskilt ifråga om kombinationsjordbruket jord / skog, demografiska, geografiska och klimatmässiga naturliga förutsättningar.)

Förslag på åtgärd: Första åtgärd - åternationalisera jordbrukspolitikerna.

Naturresursförvaltning

Sveriges ekonomi är strakt beroende av export av naturresurser - framförallt skog.

Idag drabbas regioner i skogs- och mellanbygder som levererar stora mängder skog, el från vind- och vattenkraft, bär, malm, jordbruk (kraftig minskning efter systemskiftet 1990) av 'naturresursernas förbannelse'.

Den rikedom som Sverige exploaterar driver naturresursrika regioner in i fattigdom. Detta beror inte på de naturliga förutsättningarna utan på den politik som förs utifrån regeringens (oavsett parti) och riksdagens beslut och EU:s fördrag och direktiv.

Spekulation på mark och skog har ökat kraftigt efter att EU:s Kapitalliberaliseringsdirektiv införlivats (1992) i svensk lagstiftning. Kapitalets fria rörlighet (inkluderande investeringar i fast kapital) och övrig ekonomiska lagstiftningen i EU ifråga om etablering, frihandel, konkurrens, offentlig upphandling, etc. är diskriminerade på naturresursrika regioner.

Jordbruket har påverkats starkt negativt av EU:s ekonomiska lagstiftning, då marks- och skogsmarkspriser och producentpriser, kontroll på produkter och kvalitet på råvaror ändrats till nackdel för kombinationsjordbruket jord / skog.

Effekterna av ovanstående eskalerar kraftigt om regeringens positiva hållning och utredning kommer fram till att aktiebolag återigen efter 111 år ska kunna köpa privat egendom. Konsekvenserna av dagens lagstiftning är diskriminerande gentemot människor i regioner framförallt i Norrlands inland. En återupprepning av kolonialiseringen av Norrlands inland innan bolagsförbudslagen infördes (1906) skulle idag vara förödande och ännu mer oförutsägbar jämfört med för drygt hundra år sedan. Idag utgör kontinentens och världens spekulationskapital ett större hot för fortsatt lokal och regional produktion och ekonomi och möjligheter att skapa mervärden på landsbygden.

Förslag på åtgärd: Implementera FAO:s riktlinjer "the Voluntary Guidelines on the Responsible Governance of Tenure of Land, Fisheries and Forests in the Context of National Food Security (2012).

Kommentar angående utredningens syn på strandskydd och översiktsplaner.

Utredning föreslår ytterligare åtgärder för att driva på exploatering och spekulation på mark genom att rekommendera liberaliseringar i strandskyddet.

De okritiska ställningstaganden som görs i utredningen ifråga om LIS leder redan idag till negativa konsekvenser som följer mönstret från andra utförsäljningar av fasta tillgångar inklusive naturresurskällor.

(Se NOrdBruk / Via Campesinas remissvar inför riksdagsbeslutet 2009 angående Strandskyddet.)

Översiktsplaner i vissa kommuner har ökat motsättningarna mellan areella näringar och boende (fritids- och fast boende) efter tillägg till översiktsplaner p.g.a. kommunernas förslag på lämpliga platser att bygga på stränder.

Områden nära areella brukningsenheter och åkermark fortsätter att pekats ut som lämpliga för strandbebyggelse.

Åtgärd: Slopa alla förslag på stimulerande åtgärder för att bygga närmare än 100 meter från stränder.

NOrdBruks styrelse 2017 03 22

Torgny Östling ordförande